

*

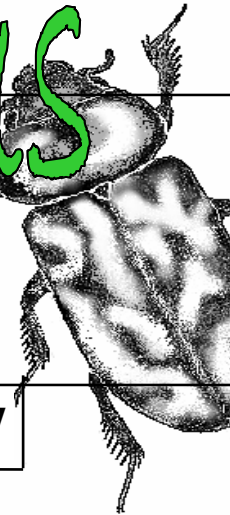
*

Heterocerus

NR. 17

**Nyhedsbrev for
danske
Coleopterologer**

Juli 2007



**Entomologisk
Årsmøde 2007**

Af
Palle Jørum og



De mange udstillede insektkassers indhold blev grundigt gennemgået, og indholdet diskuteret. Foto: J. Boe Runge

Side 1

*

*

*

*



Henning, lidt af Jan P. Bertil, Palle og Ole får sig en snak inden det officielle møde begynder. Foto: J. Boe Runge

Zoologisk Institut, nabo til Zoologisk Museum.

Årsmødet fandt sted i weekenden 10.-11. marts.

Kl. 12 kunne de første indskrive sig til årsmødet, og de der havde medbragt udstillingsgenstande i form af kasser med dyr, postere o.l., kunne stille klenodierne frem til offentlig beskuelse. Samtidig startede nogle ferme knivsvingere med at frembringe forskellige lækkerier i det til lejligheden indrettede køkken, så der var mulighed for i løbet af eftermiddagen at få stillet sulten med forskellige slags sandwich – jeg fik prøvesmagt 3 slags – som kunne skylles ned med øl eller vand efter

behag. Kaffe og wienerbrød udgjorde desserten.

Knud Bech tog sig af den officielle åbning af årsmødet ved som formand for Lepidopterologisk Forening på slaget 13 at holde den traditionelle, korte velkomsttale. Han konstaterede at antallet af årsmødedeltagere var usædvanligt højt, 105 tilmeldte deltagere og hertil yderlige nogle ikke-forhåndstil-meldte. Efter åbningen af mødet var der så lejlighed til at gå på opdagelse blandt de udstillede genstande og at få sig en snak med nogle af de mange entomolog-kolleger. Foruden kasserne med dyr var der stande med bøger fra Apollo Books og fangstgrej o. l.

Side 2

*

*

*

*

o.l. fra EntoTech og Benfidan. Fra kl. 14 var der mulighed for at gå på opdagelse i museets samlinger, under kyndig guidning af Niels Peder Kristensen og Jan Pedersen.

Bille mødet

Et fast program punkt ved årsmøderne er billefraktionsmødet. Det blev afholdt i Jan Pedersens arbejdslokale på museet. Lidt trangt, men det gik – også fordi antallet af fremmødte coleopterologer var til at overse. I bille mødet deltog, i alfabetisk orden: Kristian Arevad, Bertil Pyndt Jønsen, Palle Jørum, Henning Liljehult, Jan V. Rasmussen, Jan Boe Runge og Philip Francis Thomsen. Også

Ole Martin og Eivind Palm var mødt frem til årsmødet, men deltog ikke i bille mødet.

Det var første gang Bertil var til årsmøde – dejligt at se at billeinteressen stadig kan få tag i unge mennesker! Jan V. Rasmussen var ukendt for de fleste, ikke nær så ung som Bertil, men med tydelig lyst til at trænge nærmere ind i coleopterologiens verden.

Program punkterne for mødet var:

- Valg af den kommende fundliste-redaktion
- Heterocerus
- Arbejdet med den kommende for tegnelse



Motiv fra bille mødet: deltagere var Kristian Arevad, Bertil Pyndt Jønsen, Palle Jørum, Henning Liljehult, Jan V. Rasmussen, Jan Boe Runge og Philip Francis Thomsen. Foto: J. Boe Runge

Si

*

*

*

*

Fundlisten

Som ny redaktion blev udpeget Jan P., & Jan R. samt Bertil. Under punktet udspandt der sig lidt diskussion om hvorvidt fundoplysninger i "Fugle og Natur" og evt. tilsvarende websteder kan optages i vores fundlister. Konklusionen var vel nærmest, at det kan de godt, hvis vi skønner at dokumentationen for et fund er i orden, men at det nok mest er et spørgsmål, om nogen vil bruge tid på at opspore fundoplysninger sådanne steder.

Heterocerus

Regnskabet fremlagt og godkendt. I Viggos Mahlers fravær måtte Philip

påtage sig det alvorstunge hverv at underskrive regnskabet som stedfortrædende revisor. Regnskabet viser at vi ved udgangen af 2006 havde en kassebeholdning på 158,50 kr. Vi kan nok imødesee lidt større udgifter til fotokopiering fremover og valgte derfor at fastholde kontingentet på 20,- kr. Det blev kort drøftet, om vi skal forsøge at få Entomologisk Forening til at finansiere produktionen af Heterocerus, sådan som den gjorde for år tilbage. Det kommende hæfte (dét du nu sidder og læser) produceres dog som vi har gjort det i de senere år.

Flere kom med gode forslag til indlæg i 2007-hæftet.



Henning og Bertil i museets billesamling, der er nok nogle arter der skal undersøges nærmere? -Foto: J. Boe Runge

Side 4

*

*

*

*



Et kik ned i en af museets billekasser, bemærk at hver art er anbragt i sin egen plasttæske. Foto: J. Boe Runge

Fortegnelsen

Arbejdet med den nye fortegnelse skrider planmæssigt frem. Løbebillerne er meget snart færdigbehandlet, og Viggo og Philip går i gang med hhv. Aleochariner og Lucanider.

Men flere andre skulle meget gerne inddrages i arbejdet, det kan være ved bare at behandle en enkelt mindre familie, men det må naturligvis meget gerne have et større omfang.

Database

Palle har i januar haft møde med Christian Lange, DanBIF, om oprettelsen af en database. Mødet blev holdt dels på foranledning af DEF, der på et bestyrelsesmøde for nylig besluttede at undersøge muligheden af at få databaselagt fundoplysninger om insekter i bred almindelighed, dels på vegne af billefortegnelsesarbejdsgruppen, jf. Heterocerus 16.

Christian Lange er meget interesseret i vores planer og har allerede lavet første version af en database til os. Databasen, som den foreløbig tager sig ud, kombinerer 4 funktioner:

Den bliver en checkliste for de danske biller, incl. synonymer og danske navne. Den bliver som det nuværende katalog en oversigt over distriktsfund opdelt på forskellige tidsperioder.

Desuden kommer den til at indeholde teksten til den nye fortegnelse. Og endelig bliver den en funddatabase, hvor vi løbende kan indføre vores fund – i stedet for at skrive dem ind i en ekskursionsdagbog.

Med tiden kan databasen så forhåbentlig komme til at rumme samtlige fundoplysninger for alle danske biller gennem tiderne! Men dertil er der selvfølgelig lang vej.

Side 5

*

*

*

nettet og indtaster oplysninger i databasen, der så ligger på en central server, måske hos DanBIF (det er ikke endelig afgjort). On-line-løsningen har jo den oplagte fordel, at vi så alle straks kan gå ind og se hvad der samlet set findes i databasen. Denne model blev vi enige om som den rigtige! Spørgsmål som: hvem skal have adgang til at lægge oplysninger ind? - hvem skal have adgang til at læse og bruge oplysningerne? – hvor mange af oplysningerne skal kunne læses kun af os selv, og hvor mange må også ”den brede hob” få adgang til at se? - hvem må rette i taxonlisten? osv. er noget vi senere skal have nøje afklaret, i samråd med Christian Lange. På stedet blev det besluttet at taxonlisten udarbejdes og ajourføres af den til enhver tid siddende fundlisteredaktion – i praksis vil det sige Jan P., der jo er den gennemgående ”tovholder” i redaktionen. Det var Jan P med på.

Fælles ekskursioner

Philip stillede forslag om at der afholdes nogle fællesture, hvor alle interesserede får mulighed for at deltage. Forslaget faldt i frugtbar jord og udmøntede sig i nedsættelsen af en ad hoc arbejdsgruppe bestående af Philip og Jan P., der vil fremkomme med et konkret forslag, i første omgang om en endagstur et eller andet sted. Strødam blev nævnt som et af flere mulige ekskursionsmål.

Fællesmiddagen

blev også denne gang afholdt på Au-

gust Krogh-instituttet, og igen i år kunne vi glæde os over køkkenets høje standard. Der var alskens lækkerier, og bordets glæder kunne så suppleres med mere hyggesnak med venner og fagfæller, inden den stod på opbrud.

Søndagens program

Af de annoncerede 10 "korte indlæg" drejede de 9 sig om sommerfugle, så der var måske ikke så meget at sige til, at nogle billefolk lod sig friste af det smukke forårsvejr og tog på samletur i stedet for at lytte på i Auditorium B. Men der var ellers meget at komme efter. Med blændende præsentationsteknik blev vi ført til sommerfuglenes paradys i flere af koldens afkroge og, mere nærliggende, præsenteret for adskillige nyopdagede arter her i landet. Her ses den samme, sikkert klimabestemte, tendens, som har vist sig i billefundene i de senere år, og det må være os en vældig inspiration til at samle, så vi kan følge udviklingen fremover.

Det ene indlæg, der ikke kun var om sommerfugle, kom fra formanden for Dansk Entomologisk Forening (DEF) og Entomologisk Fagudvalg (EFU) Michael Kavin, der kort og fyndigt redegjorde for årets gang på det overordnede plan. EFU havde ligget noget underdrejet pga overgangen til de nye storkommuner og miljøcentre, men i EntoConsults regi var der gennemført adskillige projekter, også med biller involveret.

●

Side 6

*

*

*

*

Bankeskærm i nyt design

Af

Jan Boe Runge

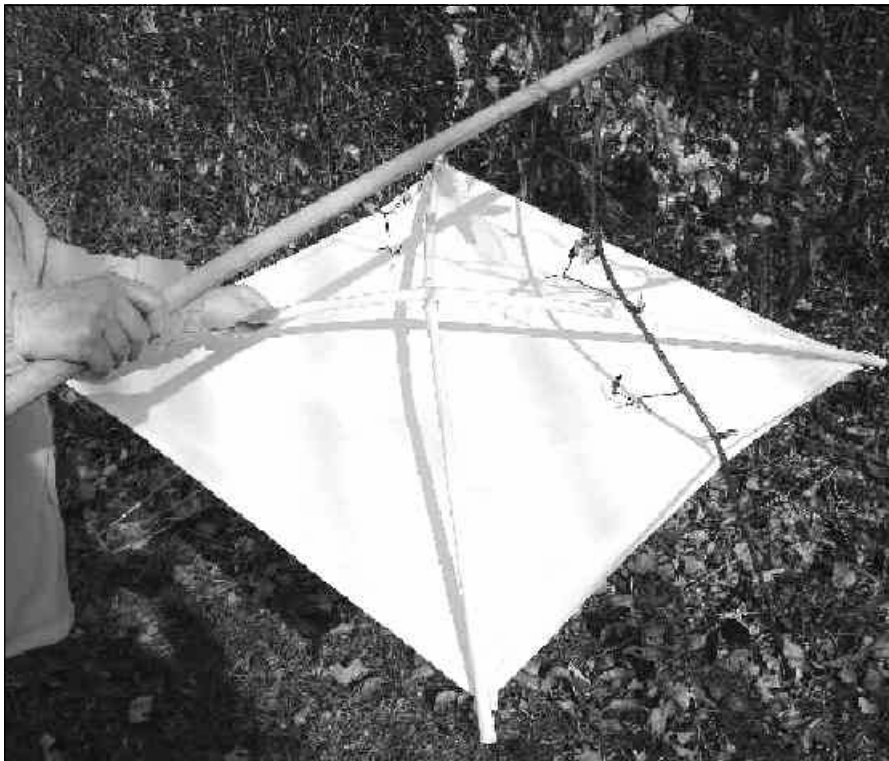
Den gamle bankeskærm havde set bedre dage, det var på tide at få den lappet eller helt få den udskiftet. Jeg valgte den sidste løsning.

Den gamle skærm

var af den type hvor to rundstokke anbringes som et kryds, hvor enderne er anbragt i "lommer" på et kvadratisk stykke lærred. Løsningen er

god nok, men der er enkelte problemer som burde kunne undgås. Hjørnerne med lommerne har det med at opsamle alt for mange knuste insekter mv. Et andet problem er når jeg skal ind i en dyb skov, -skal jeg vælge: enten ketsjer eller skærm, begge dele er ikke til at transportere.

Er det ketsjeren jeg har valgt er det skærmen jeg skal bruge eller omvendt. Derfor har jeg lavet en bankeskærm der ikke vejer for meget, kan transporteres i rygsækken og som ikke maser billerne til noget der ikke kan bruges.



Bankeskærmen i brug. Foto: J. Boe Runge

Side 7

*

*

*

*

Den nye bankeskærm

er i princippet lavet således: et kvadratisk stykke lærred (80 x 80 cm), hvor der i hvert hjørne er monteret en nøglering. Lærredet holdes stramt af to stykker 16 mm elektrikerør, hvor hvert stykke rør kan adskilles på midten og igen samles med en plast samle-muffe (rør, muffe og nøgleringe kan købes i dit bygge-marked). I enden af hvert samlet rør skæres en rille til anbringelse i nøgleringen. Et samlet rør er længere end diagonalen på lærredet og danner herved en bue. Ingen biller bliver knust med denne løsning. Bankeskærmen samles på et minut og vejer 350 g.



● Detail- af et hjørne (underside)



Detail- af et hjørne



Bankeskærmen sammenpakket

Alle foto:
J. Boe Runge

Side 8

*

*

*

*

Georeferering af fund

Af
Christian Lange, DanBIF

Georeferering – hvad er det? Såmænd blot at sætte koordinater på fundstedet for f.eks. et dyr. Ideen med georeferering er, at man herved kan plote fundene på kort ved hjælp af kortlægningsprogrammer til computere.

Bang Madsen (1999) har tidligere i Entomologiske Meddelelser skrevet om hvordan man finder koordinater ved hjælp af programmer til computeren og ved hjælp af en håndholdt GPS. Denne gennemgang er udmærket, og jeg vil her blot tilføje noget om de nye online muligheder, der er kommet til siden da.

Entomologer bruger traditionelt UTM-felter til at angive fund med. Grundkortet blev lanceret af Enghoff & Nielsen i Entomologiske Meddelelser 45 (Enghoff & Nielsen 1977). Ulempen ved UTM-felter er, at UTM-felterne ikke er medtaget på det mest anvendte Danmarkskort, nemlig 1:100.000 kortbogen. I den nyeste udgave er UTM-felterne dog indtegnet – men i Kort- og Matrikelstyrelsens modificerede udgave, som ikke er fuldt kompatibel med det zootopografiske grundkort eller med de håndholdte GPS'er!

Problemet er, at UTM-systemet deler verden op i zoner, og en af zonenegrensene skærer sig ned igennem Danmark, midt igennem Sjælland.

Herved kommer der en kile af felter, der ikke er helt firkantede. På vestsiden er det zone 32, på østsiden zone 33. Det gør det hele lidt besværligt i Danmark, men sådan er det altså blevet. Kort- og Matrikelstyrelsen har desværre valgt at anvende et modificeret system, hvor man har ekstrapoleret zone 32 ud over hele Danmark (på nær Bornholm) for at undgå kilen af skæve felter. Jylland og Fyn har ikke noget problem, da de naturligt er zone 32, men på det østlige Sjælland går det galt! Finder man koordinater på et kort, skal man derfor være sikker på, at kortet har den rigtige projektion. Dette problem diskuterer Bang Madsen også i detaljer.

Siden Bang Madsens artikel

er der sket meget på kort-fronten på internettet. Flere services er kommet til, af hvilke flere er af stor nytte for entomologer, der er ude for at finde koordinater til deres indsamlinger. Jeg vil her præsentere nogle stykker:

Kort og Matrikelstyrelsen har lavet en online korttjeneste, 'Find et Sted' (<http://kmswww3.kms.dk/kortpaanettet/index.htm>), hvor man kan søge på stednavne eller adresser og få vist stedets koordinater. Desværre er det som standard i det "udrettede" koordinatsæt, dvs hele Danmark er ekstrapoleret til zone 32, så husk at angive dette, hvis du bruger denne tjeneste! Til gengæld er søgemulighederne fantastiske, og man kan se målebordskortene og let

Side 9

*

*

*

finde sin lokalitet præcist.

De næste services er alle udbygninger af Google Maps (www.maps.google.com), der er en gratis service fra Google, hvor man kan se kort og luftfotos over hele verden. Forskellige udviklere rundt omkring har så bygget deres egne kortservices her ud fra, inklusive DanBIF, hvor jeg sidder, se senere. En fordel ved Google Maps er, at for danske forhold er vi rigtigt godt dækket ind med kort. Luftfotografierne over Danmark er af supergod kvalitet, og man kan se sin egen bil i indkørslen, hvis man kigger efter. Det er bestemt ikke alle lande, der har billeder af så høj kvalitet. Til gengæld er de tegnede kort ikke specielt detaljerede. Kunne man fusionere Google Maps med målebordskortene, havde vi verdens bedste kortservice!

I den danske FindVej

(www.findvej.dk) kan man søge på adresser i hele landet og ellers klikke og zoome sig rundt. Klikker man på kortet et sted, sættes et punkt, og man kan aflæse koordinater i decimalgrader, dvs. grader hvor minutter og sekunder er omregnet til decimaler. Disse to værdier kan man roligt anvende også, da de er helt standardiserede og entydige. Har jeg eksempelvis stået ved fyret på nordvesthjørnet af Æbelø, får jeg koordinaterne 55.64609 N 10.16283 Ø.

For UTM ville koordinaterne det tilsvarende sted være: 32U 573186 6167307.

Acme mapper

(<http://mapper.acme.com/>) er en lignende kortservice, igen baseret på Google Maps, blot uden muligheden for at søge på adresser – man må klikke sig frem i stedet for. Til gengæld kan den vise koordinaterne på flere måder. Man kan vælge om man vil se decimalgrader som FindVej (hedder her Geotags), se de rigtige grader og minutter, eller se UTM-koordinaterne. Dette kan man stille under ”Options”. Den anvendte projektion er den efterhånden standardiserede WGS84 – husk at stille din håndholdte GPS på dette.

Hvad disse to services ikke kan

er at vise hvilket UTM-felt man er inden for.

Det har vi på DanBIF prøvet at rette op på ved at udvikle vores egen service, hvor man kan se 10 x 10 km UTM-felterne og herved finde ud af hvilket felt man har samlet i. Denne service findes på <http://www.danbif.dk/> - se under ”UTM-kort Danmark”.

Den er under udvikling, så tilgiv os at den ikke virker perfekt endnu! Her kan man så aflæse, at hele Æbelø ligger i NG76.

Skal man senere bruge denne registrering til tegning af udbredelseskort, kan man koordinatsætte indsamlingen til feltets midterværdi.

Herved får man en præcision på ca. plus/minus 5 kilometer, og det er bestemt bedre end ingenting. Og set på europæisk eller verdensplan er det kun en lille usikkerhed.

Side 10

*

*

*

Hvad nu?

Jeg har selv en GPS eller har brugt en korttjeneste, og jeg vil gerne anføre 10 x 10 km UTM-feltets navn. Kan jeg selv regne mig frem til det? Ja, det kan man, hvis man har koordinatet i UTM-værdier (easting/northing). Bemærk, at bruger man Kort- og Matrikelstyrelsens hjemmeside til at finde koordinatet med, så har de vendt cifrene om og skriver northing før easting. KMS skal åbenbart altid gøre tingene på deres egen måde...

Lad os se på sagen

her ud fra et eksempel. Vi tager fyret på Æbelø igen.

Korttjenesten siger

UTM-koordinat: 32U 573186 6167307. Egentlig er begge cifre 7-cifrede, men nullet foran øst-værdien udelades ofte. Bruger man en håndholdt GPS, vil den dog vise nullet, altså 32U 0573186 6167307. I de følgende udregninger tæller jeg ikke nullet med.

Det første er zonen (32U)

Det næste talt er øst-værdien (easting), (0)573186, det sidste Nord-værdien (northing), 6167307.

Er man i zone 32 gælder følgende omregninger:

Øst-værdi:

Hvis første tal = 4 => M
Hvis første tal = 5 => N
Hvis første tal = 6 => P

Nord-værdi:

Hvis de to første tal er = 60 => F
Hvis de to første tal er = 61 => G
Hvis de to første tal er = 62 => H
Hvis de to første tal er = 63 => J
Hvis de to første tal er = 64 => K

Bogstaverne bliver altså N og G, NG.

Tallene; her skal du tage det andet ciffer i øst og det tredje ciffer i nord, altså 7 og 6 – 76. Vi får altså NG76.

Vil du i stedet angive værdien i 1 x 1 km felt, skal du i stedet tage både andet og tredje tal i øst, samt tredje og fjerde tal i nord, altså 7367, og få NG7367.

Husk, at denne metode KUN virker på de rigtige UTM-værdier med de rigtige zoner, ikke på de ekstrapolerede zone 32 værdier som KMS viser for østlige Sjælland og Bornholm.

Hvis du i stedet var i zone 33 skal du bruge:

Øst-værdien.

Hvis første tal = 3 => U
Hvis første tal = 4 => V
Hvis første tal = 5 => W

Og nord-værdien.

Hvis de to første tal er = 60 => A
Hvis de to første tal er = 61 => B
Hvis de to første tal er = 62 => C

Som du måske har gennemskuet nu, er systemet bag UTM metrisk. Hvert ciffer angiver en præcision

Side 11

*

*

*

med en faktor 10. Ser man på northing-værdien 6087524 angiver de egentlig en præcision i først 1000 km (6), så 100 km (0), 10 km (8), den vi bruger til 10 x 10 km UTM), 1 km (7), den der bruges til 1 x 1 km UTM), 100 m (5), 10 m (2) og endelig 1 m (4). Hvis det var teknisk muligt, kunne man principielt fortsætte og angive præcisionen helt ned i millimeter, men da GPS'ere i forvejen har en præcision på plus/minus 5-100 meter, afhængig af forholdene, ville millimeter alligevel være en overdri-velse. Jeg har testet min egen GPS, der under gunstige forhold siger den har en præcision på 5-6 meter, men plotter jeg dens angivelser på et kort, ligger de op til 20 meter fra udgangs-punktet.

Prøv selv! Du har fanget en spæn-
dende bille på muren på kirketårnet
ved Fanefjord Kirke, Møn. Din GPS
siger 33U 0317316 6087524. Hvad
bliver det i 10 x 10 km UTM? Svaret
finder du sidst i artiklen.

Hvis du har behov

for større omregningsopgaver, kan
du finde et regneark på denne adres-
se, der kan hjælpe dig med dette:

[http://www.uwgb.edu/dutchs/
UsefulData/HowUseExcel.HTM](http://www.uwgb.edu/dutchs/UsefulData/HowUseExcel.HTM)

- eller kontakt os i DanBIF. Vi har
nogle databasesystemer, der kan gøre
forskellige ting for dig.

Udviklingen inden for georeferering går stærk

og i fremtiden har vi sandsynligvis
systemer, der kan georeferere ud fra

lokalitetsnavne. Faktisk arbejder vi i
DanBIF på at lave en såkaldt Gaze-
teer, en navneliste over lokaliteter
med koordinater, sådan at man kan
lave automatiske opslag. Har man
angivet lokaliteten ”Dalgas Planta-
ge”, får man automatisk UTM-
værdien 32U: 513104 6263796, der
er et midterpunkt for lokaliteten, og
det er jo mere præcist end et 10 x 10
km felt. Problemet er når der findes
lokaliteter med samme navn flere
steder i landet, eksempelvis
”Storskov” – hvordan ved man så
om det er den rigtige? En model her
kunne være en blanding. Har man
både UTM felt og navn, kan datasy-
stemet checke efter om den Stor-
skov-koordinat, den finder, nu også
ligger i det korrekte 10 x 10 km felt.

Hvorfor

skal man så egentlig have alt dette
besvær med at finde koordinater og
spilde en masse plads på den lille
etiket med disse tal? Hvad nytte er
det til? Hertil kan blot siges, at med
det øgede fokus der er på dokumen-
tation af arters forekomster, bl.a. i
forvaltningsøjemed, er det meget
vigtigt, at man ved hvor fundene
kommer fra, og jo mere præcist, jo
bedre. 10 x 10 km felter er ok, da de
er velkendte i entomologkredse og
derved lette at bruge, men præcise
koordinater ville være endnu bedre,
så prøv som samler at prioritere den-
ne information. Et specimen med
oplysninger med findetid og sted
koordinatsat præcist, er et meget
værdifuldt specimen for eftertiden.

Side 12

*

*

*

*

Ligeledes er det vigtigt at registrere sine specimens, dvs. skrive lister eller databaser på computer med oplysningerne i. Så kan andre drage nytte af indsamlingerne uden at skulle gennemgå dem personligt. Herved bliver en anden ting, der er meget vigtig i forbindelse med specimen-registrering synlig: Brug ind-samlingsnumre til dine dyr! Giv hvert dyr et unikt nummer og mærk dyrets etiket med dette! Du kan bare lave din egen nummerserie, eksempelvis bruger jeg til mine svampe CL2007-XXX, dvs mine initialer, fulgt af året, fulgt af et løbenummer. Overfører man siden hen sin samling til et museum eller anden samling, kan de automatisk importere dine registreringer i deres systemer og tilføje deres nummerserie til din nummerserie, uden at skulle have hvert enkelt dyr op og

indtastet. Så et godt specimen er et vel etiketteret og digitalt registreret specimen!

Jeg håber

at der med tiden vil blive samme konsensus inden for biodiversitetspublikationer som inden for fylogenetiske publikationer: at man ikke offentliggør artikler uden at det studerede materiale er tilgængeligt via internettet. For fylogenetiske studier skal de anvendte sekvenser være lagt ind i GenBank og være tilgængelige, så andre kan benytte dem eller kontrollere dem. Tænk hvis det samme fandtes for biodiversitetsartikler!

Hvis man havde skrevet en artikel om en dyregruppe og studeret mængder af specimens, skulle de være registrerede og søgbare internationalt. Efterhånden ville man få opbygget en fænomenal informationsdatabase

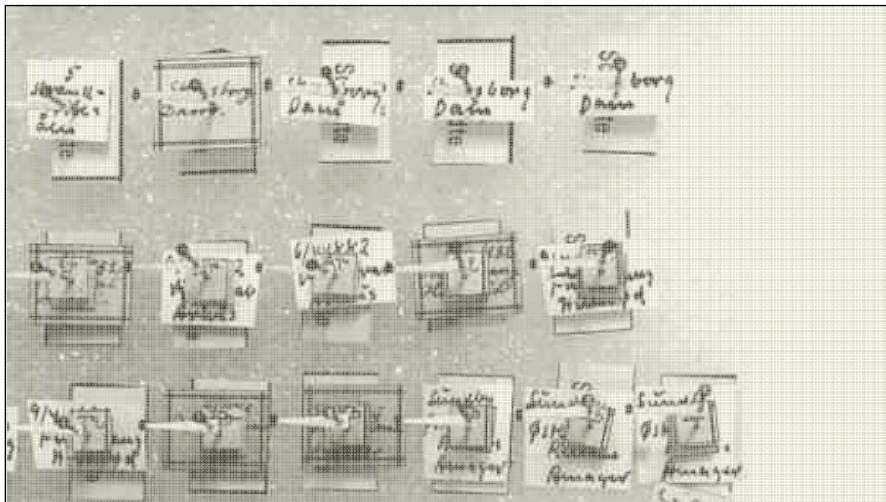


Fig. 1: På Schiødtes tid blev der i reglen ikke gjort meget ud af etiketteringen.

*

*

*

*

1	DK. NEJ. NJ46 Rubjerg Knude	10.VII.2003 C. Lange leg.	
2	Dania. NEJ. - 32V E546560N6367517 Rubjerg Knude	10.VII.2003 C. Lange leg. CL2003-1745	
3	DK. 32V E546560N6367517 Rubjerg Knude Knautia arvensis, grassland	10.VII.2003 C. Lange leg. CL2003-1745	Cetonia aurata C. Lange det. 2003

Fig. 2: Eksempler på nutidig etikettering.

- 1: Etiketter med angivelse af lokalitet, dato, faunistisk distrikt, UTM samt finder.
- 2: Her er UTM-angivelsen blevet mere præcis, og dyret har fået et unikt nummer påhæftet.

om organismernes forekomst, baseret på dygtige forskeres og amatørers studier af mængder af materiale. Tænk på hvor mange artikler og monografier, der er skrevet i tidens løb, og hvor enorme mængder af specimens deres forfattere har studeret og bestemt? Tænk hvis de havde skrevet disse specimens på lister, så de kunne importeres i computersystemer og være søgbare?

Men måske er vi allerede på vej i den retning. Et sted, der netop kan være værktøjet for en sådan vidensdeling, er GBIF, Global Biodiversity Information Facility (www.gbif.net). GBIF er en international organisation med hovedsæde i Danmark, der arbejder for at skabe en struktur, der tillader fri adgang til oplysninger om verdens biodiversitet. Her kan man (museer, organisationer, privatpersoner, databanker mm.) tilkoble sine databaser, så der kan laves centrale søgninger i

uhyre store mængder dataoplysninger. Her kan man frit søge på alverdens organismer og se hvilke oplysninger der er registrerede om deres forekomster.

Mange danske databaser er allerede tilkoblede, og flere kommer hvert år til. Vi i DanBIF, der er det danske knudepunkt af GBIF, er netop her for at hjælpe med og igangsætte digital registrering, samt at få de indsamlede data gjort tilgængelige via GBIF. Kommer der mon snart en billedatabase med fund af danske biller?

Litteraturliste

Bang Madsen, H. (1999): Anvendelse af digitalt landkort og GPS i forbindelse med UTM-angivelser ved etikettering af indsamlede insekter i Danmark. Ent. Meddr. 67 (2): 65-69.

Enghoff, H. & E. S. Nielsen (1977): Et nyt grundkort til brug

Side 14

*

*

*

for faunistiske undersøgelser i Danmark, baseret på UTM-koordinat-systemet. Ent. Meddr. 45 (2): 65-74.

Svar på opgaven:

Fanefjord Kirke ligger i UA18 (UA1787).

Om etikettering

At opsamle den viden, der allerede findes på museumsdyr, kan være en tidskrævende proces. Dels er etiketterne små, dels er de oftest skrevet med håndskrift. Og ofte kan oplysningerne være meget sparsomme, især om hvor dyret er fanget, hvorfor selve informationsværdien er begrænset. Og står der endelig et lokalitetsnavn, kommer problemet med at finde ud af hvor præcist det er henne! Koordinater såsom UTM koordinater eller 10 x 10 km feltnavne er en stor sjældenhed på ældre etiketter (fig. 1).

Tre eksempler på etiketter (fig. 2)

Eksempel 1 er et sæt etiketter med de helt basale oplysninger: Land, Faunistisk distrikt, UTM felt, Lokalitet, Dato og samler. Man kunne undvære distriktsbetegnelsen, da den vil kunne findes alene ud fra UTM-feltet uden problemer. Som lokalitetsnavn bør anvendes et navn, der kan findes på let tilgængelige kort, for eksempel 1:100.000 - kortbogen og ikke et navn, der kun kan findes på målebordskortene. Tænk på, at andre end jer selv kan få behov for at finde disse op-

lysninger, uden at vide hvilket kort I selv har brugt.

Eksempel 2 er lidt mere detaljeret, idet der her er kommet to gode oplysninger med: Præcis UTM koordinat, med zone og northing/easting-værdier, samt kollektionsnummer! Og har man så desuden indtastet sit specimen i en database, vil man ud fra kollektionsnummeret altid kunne finde præcist dette dyr. Etiketterne er til gengæld blevet 3 linier brede og derfor lidt større - eller teksten er blevet mindre, hvis man bibeholder etikettebredden.

Eksempel 3 er med tre etiketter, nu med detaljerede oplysninger. Tilkommet er noter om økologi (hvilken plante blev dyret fanget på som eks), samt en etiket med artsnavn og bestemmer.

Sådanne etiketter kan printes fra et databasesystem, så man ikke behøver skrive oplysningerne to gange. Når man alligevel har skrevet fundoplysningerne ind i en database (hvilket man jo selvfølgelig gør, ikke?...), så kan man jo lige så godt bruge disse til at skrive etiketterne ud fra. Så bliver teksten også skrevet med læselig skrift. Så lille håndskrift kan være rigtig svær at læse. ●

*

*

*

*

Mogens Rudkjøbing død

Af
Eivind Palm & Palle Jørum

D. 28. februar 2007 døde
Mogens Rudkjøbing i en alder af 91.

Mogens Rudkjøbing var astronom, og som sådan opnåede han en lang og fornem videnskabelig karriere, også internationalt set. Han blev dr. phil. i 1948, var professor ved Aarhus Universitet i næsten 20 år, fra 1957, og var samtidig direktør for Ole Rømer Observatoriet. Han var medlem af videnskabernes selskab og kom i den egenskab jævnligt til København.

Sideløbende med astronomien dyrkede Mogens billerne med betydelig entusiasme. Han var medlem af både Entomologisk Forening og Aarhus Entomologklub, og i den sidstnævnte forening mødte jeg (Palle) ham første gang i begyndelsen af 1960'erne, hvor han var en flittig gæst ved møderne og sammen med bl.a. Karl Johan Siewertz Poulsen og Knud Pedersen udgjorde en lille fraktion af billefolk. I en periode samlede han af og til sammen med Knud, men ellers var han som samler nok lidt af en enspænder. I 1950'erne var han involveret i de entomologiske undersøgelser i Hansted-Reservatet, der for billernes vedkommende resulterede i en publikation ved Uffe Kornerup, fulgt af en sene-



Mogens Rudkjøbing fra et 'billetræf' hos Eivind og Birgitte Palm i Føllenslev

Side 16

*

*

*

re supplementsartikel af Rudkjøbing selv.

Ellers foreligger der vist ingen artikler om biller fra hans hånd, men billefortegnelserne indeholder mange fine fundoplysninger med ham som ophavsmand. Selv i de senere år var han af og til aktiv på billefronten, og det var morsomt at møde ham igen hos Eivind og Birgitte Palm ved "billetræf" i Føllenslev, hvor han deltog flere gange. Herfra husker jeg ham fortælle med stor entusiasme om nyere landvindinger inden for astronomien under middagen, og at han trods sin høje alder var i stand til at gennemføre det ganske strabadserende feltprogram omfattende bl.a. en tur til Sejerø.

Det med billerne

begyndte tilbage i Esbjerg, hvor han boede i sin barndom, og hvor han traf Ferdinand Larsen og så hans samling. Det var faktisk Larsen, der satte ham i gang med samleriet. På den måde dækker Rudkjøbing som billesamler et langt tidsrum.

Men det var ikke kun billerne

der havde Mogens Rudkjøbings interesse. Han spillede også skak, og jeg (Eivind) oplevede flere gange, når jeg ringede, at han sov til middag, fordi han skulle være udhvilet om aftenen, så han kunne spille ordentligt. Styrkemæssigt var han nok på det jævne (sagde han selv). Da han opdagede, at Birgitte og jeg også samlede fossiler, viste det sig, at han i sine unge dage også havde

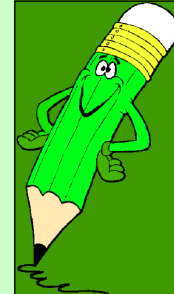
været interesseret i geologi, og han fortalte, at han overvejede om det skulle være geologi (palæontologi) eller astronomi, han skulle studere. Det blev så som bekendt astronomien, der sejrede. Men han havde faktisk en fin lille samling fossiler fra Esbjerg-området som vi fik af ham på et tidspunkt.

Hvor omfattende en billesamling

Mogens Rudkjøbing efterlod sig, og hvad der skal ske med samlingen efter hans død, ved vi ikke noget om i skrivende stund.

Redaktionen adresse:

Palle Jorum
Åløkken 11,
5250 Odense SV
Tlf.: 65 96 08 68



Jan Boe Runge
Sneglehatten 90,
5220 Odense SØ
Tlf.: 66 15 50 41

Ønsker du at sende en mail til en af ovennævnte personer kan du benytte Dansk Entomologisk Forenings hjemmeside:

<http://www.entoweb.dk>

klik på "downloads"

Side 17

*

*